

end Mantran formået at indarbejde resultaterne af den sidste generations historiske forskning. Fremfor alt har Cahen sigtet mod at skabe en dynamisk og logisk sammenhængende tolkning af kalifatets historie. Specielt har de senere århundreder af Abbassidetiden (750–1258), som hidtil har været overmåde stedmoderligt behandlet, her fået den plads, der naturligt tilkommer denne urolige periode. Cahen har i denne forbindelse kunnet støtte sig til den lange serie af monografier, som er fremkommet i de seneste år, men hans systematisering lægger for første gang fastere rammer om periodens konflikter mellem det ortodokse kalifat (og det tavse flertal bag dette) og den revolutionære aktivitet, som yderligtgående shi'itiske grupper udfoldede med støtte fra Fatimidekalifatet i Cairo.

Mest originalt er vel Cahens opgør med Julius Wellhausens klassiske tolkning af Abbassidernes revolution mod det syriske Umayyadecalifat i årtierne frem mod 750. Wellhausens metodiske standard er håbløst forældet, men Cahen vender sig først og fremmest mod hans tilbøjelighed til – under indflydelse af den samtidige tyske historikerskoles uniformering af et samfunds udviklingsfaser – at forklare den abbassidiske revolution som resultat af nationale og beskatningsmæssige modsætninger mellem de arabiske erobrere og de bosiddende folk. Selv tillægger Cahen de meget markante religiøse konflikter, som opstod i borgerkrigenes spor i 7. århundrede, den afgørende betydning. Det er sandsynligt, at hans revision her har været lovlig drastisk, først og fremmest fordi Abbassidetidens mange politiske og religiøse modsætningsforhold vanskeligt lader sig tolke uden nøje sammenhæng med samfundets sociale struktur. Forklaringen ligger formentlig i, at Cahen nok har kunnet præsentere grundlæggende og meget nuancerede analyser af det islamiske samfunds opbygning, men – måske fordi dette område trods alt endnu er utilstrækkeligt udforsket – ikke helt har kunnet overvinde den statiske beskrivelse. Trods dette forbehold repræsenterer Cahens værk dog et afgørende brud med gammel tradition; det er for første gang lykkedes at skabe en bevægelig og konsistent fremstilling af Islams historie og med det islamiske samfund som centrum.

E. LADEWIG PETERSEN

T. S. R. BOASE: *Castles and Churches of the Crusading Kingdom*. London, Oxford University Press, 1967. xiv + 121 s. Ill. 75 sh.

Bogen behandler det egentlige kongerige Jerusalem, fyrstendømmet Antiochia samt grevskaberne Tripolis og Edessa. Den kan hovedsagelig karakteriseres som en fyldig rejsefører med et særdeles smukt illustrationsmateriale. Teksten er rent bygningsbeskrivende og tidshistorisk refererende (bortset fra enkelte stil- og fortificationshistoriske betragtninger i det afsluttende kapitel). Ind i teksten er flettet talrige uddrag af rejsebeskrivelser fra forskellige tider, fra senantikken op til det 19. århundrede, men der er ikke gjort noget forsøg paa at vurdere dem som historiske kilder; kun to steder i bogen er der sat spørgsmaalstegn ved en kildes troværdighed, og da er det gjort med ord som *It was not so simple a question as it seems in this account* (s. 21) og *No doubt the memories of this golden age are overcharged, but the immense prosperity of Acre . . . is well established . . .* (s. 97) – men nogen uddybning af baggrunden for forfatterens tvivl, evt. belagt med hen-

visning til andre kilder eller til specialværker, forekommer ikke. Forfatteren er i den grad gaaet uden om den videnskabelige problematik, at afsnittet om Jerusalem ikke rummer den ringeste hentydning til den livlige debat om Gravkirkens oprindelige udseende.

Historikerens interesse vil følgelig koncentrere sig om bogens billedmateriale. Meget nyt faar man ikke ud af afsnittene om Jerusalem og kirkerne uden for Jerusalem. Det er borgene, der har staaet i centrum for forfatterens og fotografens interesse. Afsnittet om borgene er da ogsaa rigt paa dejlige farvefotos (ialt 17). Det øvrige billedmateriale er kun i ringe udstrækning originalt – samtlige grundplaner er saaledes hentet fra andre værker (dog synes rekonstruktionerne at være forfatterens egne).

Sammenfattende kan det siges, at bogen giver en oversigt over det latinske Syriens og Palæstinas lokalhistorie og bygningshistorie, noget tung og detail-overlæst, samt et indtryk af rejsebeskrivelser fra det hellige land. Dertil kommer for borgenes vedkommende et tiltalende billedmateriale, som med fordel ville kunne anvendes som illustrationsmateriale ved en gennemgang af korstogstiden fx i gymnasiet. Men noget specialværk om bygningskunsten i den latinske orient er der ikke tale om.

KARSTEN FLEDELIUS

DENYS HAY: *Europe in the Fourteenth and Fifteenth Centuries. A General History of Europe*, edited by DENYS HAY. London, Longmans, 1966. x + 421 s. 35 sh.

Den der har ønsket at få et bredt kendskab til senmiddelalderens historie, har hidtil som de bedste anvendt nogle værker, der var ca. 30 år gamle. Det gælder bd. VII-VIII af *Cambridge Medieval History*, G. Glotz: *Histoire Générale* bd. VI-VIII og bd. VII i L. Halphen og P. Sagnac: *Peuples et Civilisations*.

Med det værk, der her skal omtales, er ganske vist ingen af de foran nævnte overflødiggjort, fordi det drejer sig om langt bredere fremstillinger, men bortset herfra er det nye værk en hård konkurrent til sine forgængere.

Professor Hay indleder med et velkomment afsnit om kildematerialet til periodens historie, noget der alt for tit savnes i historiske oversigtsværker. Derpå introduceres dramatis personæ med en indgående omtale af samfundslagene og befolkningsudviklingen i tilknytning til den økonomiske krise. Før skildringen af den politiske udvikling er placeret et stort og givende kapitel med titlen: »The Theory and Practice of Government«. Med fordel er her statsteoriene placeret i umiddelbar tilknytning til administrationshistorien og ikke som vanligt i et særskilt afsnit. Skildringen af, hvordan der faktisk blev regeret, gennem hvilke institutioner og organer det skete, illustreres storartet med hyppig anførelse af ligheder og forskelle landene imellem. Speciel vægt lægges på styret i Frankrig, England og bystaterne.

Den politiske historie skildres i særskilte afsnit om Vesteuropa, Italien, Tyskland med Skandinavien, de centrale monarkier (af R. R. Betts), Østeuropa (d. v. s. Byzans, Osmannerriget og Rusland) samt det pavelige monarki. De skandinaviske lande har tilsammen kun fået tildelt 5½ side, så mere end nogle